

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 17 oktober 2013

MEDITATIE

Een scherp zwaard in de hand des konings

Op het bevel van koning Salomo was een scherp zwaard gehaald. Nu beveelt hij een van zijn dienaren dat zwaard te gebruiken. Het zwaard is letterlijk in de hand van de dienaar, maar het is ook in de hand van de koning, namelijk in de hand van zijn macht en autoriteit en bevel.

Het gaat, geliefde lezer, in deze zaak van Salomo's eerste rechtspraak om de waarheid. Een zaak van twee vrouwen, beiden in de Bijbel hoer genoemd. Ieder heeft een kind op de wereld gebracht, waarvan er een gestorven is, doch straks daarover meer. Beiden zijn dus moeder, van vaders lezen we niet, al zijn die er natuurlijk wel, doch daar zwijgt Gods Woord over. Wat is het erg als kin-

En de koning zeide: Doorsnijdt dat levende kind in tweeën en geeft de ene een helft en de andere een helft.

1 Koningen 3:25

deren geboren worden uit zondige verhoudingen. Er zijn meer zondige verhoudingen als er kinderen zijn, er zijn zoveel middelen om de gevolgen te vernietigen, denk maar aan de op grote schaal plaatsvindende abortus, wereldwijd. Er mochten in Israël geen hoeren zijn. We lezen in Deut. 23:17: "Er zal geen hoer zijn onder de dochteren van Israël; en er zal geen schandjongen zijn onder de zonen van Israël." En de apostel Paulus schrijft aan de Corinthiërs in de eerste zendbrief, hoofdstuk 6:18a: "Vliedt de hoerij." En aan de Thessalonicenzen in de eerste zendbrief, hoofdstuk 4:3; "Want dit is de wil Gods, uw heiligmaking: dat gij u onthoudt van de hoerij." Later, tijdens zijn koningschap zal Salomo zelf in deze zonde niet alleen vallen, maar ook voor geruime tijd daarin leven. Zelfs zodanig dat God als straf daarop het rijk zal doen scheuren. Dan zal er geen kind in tweeën gesneden worden, maar het van God in Kanaän geplante volk zal in tien en twee stammen uiteenvallen. Doch in het begin van het boek Koningen mag Salomo de heilige en genadige nabijheid Gods in zeer rijke mate ervaren. Dat komt ook uit in deze geschiedenis. De koning geeft de op zichzelf ongehoorde opdracht om een onschuldig kind in tweeën te snijden. De koningen van Israël wa-

ren goedertieren koningen, zo zeiden eenmaal Benhadads knechten. Hoe dan hier? Wel, geliefden, de zaak is dit: er staan daar voor de koning twee moeders. Dat deze een slecht leven leidden, neemt toch niet weg dat zij moeders waren, die liefde hadden tot deze pas geboren kinderen. Beiden hadden een kind gekregen, kort na elkaar, een verschil van slechts enkele dagen. Doch wat was er gebeurd? Eén kind was gestorven dat met zijn moeder in bed lag, die, zoals Gods Woord zegt, op dit kind gelegen had. U begrijpt wel dat gewoonten per land verschillen, en nog, wanneer het gaat over kinderen op de wereld brengen enz. Lees eens in dit verband wat er staat in Exodus 1:19. Wat doet nu deze moeder? Zij verwisselt haar dood kind met het levende kind van de andere vrouw. Dat doet zij terwijl deze vrouw slaapt. En ook haar kind bij zich had, terwijl zij sliep. Dan, bij het wakker worden merkt deze vrouw wat er gebeurd is, lees het in dit hoofdstuk. Zij ziet dat dit bij haar gelegde dode kind het hare niet is. Zij begrijpt het bedrog en zegt het tegen de andere vrouw, die dit gedaan heeft. Zij ontkent echter. Wat nu te doen? Wel, tot wie zullen wij anders heengaan, dan naar de koning? Ja, als benadeelde moeder, maar tegelijk ook als hoer?

We horen deze koning bidden: "Geef dan Uw knecht een verstandig hart om Uw volk te richten, verstandiglijk onderscheidende tussen goed en kwaad; want wie zou dit Uw zwaar volk kunnen richten?" (1 Kon. 3:9) Ook heeft de meerdere Salomo, de Heere Jezus Christus, gezegd dat hoeren en tollenaars de eigengerechtigde fariizeërs zullen voorgaan in het Koninkrijk Gods. Doch wat is het een zware gang voor deze moeder, ze weet zeker dat haar kind leeft, maar ze moet met een dood kind naar de koning. En die andere moeder, die het bedrog gepleegd heeft, loopt met het levende kind, wat haar echter niet toekomt. Dat zal het zwaard in de hand des konings aan het licht brengen. Het tweesnijdende, scherp zwaard van Gods Woord, gehanteerd door degenen die

Inhoud

- 1 Een scherp zwaard in de hand des konings
- 2 Vanuit de Commissie Catechese (1)
- 3 De Heilige Geest (21)
- 4 De gevangene in de Heere (3)
- 5 Generale Synode 2013 (3)
- 6 Een dik handboek en een morgen in de Sint Jan
- 7 Even maar...
- 8 Omslag in het Midden-Oosten alleen door islam? (5)
De boodschap aan de kerk anno Domini 2013
- 9 Herdenking 25-jarig ambtsjubileum ds. C.A. van Dieren
- 9 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

Hij Zelf daartoe verkoren en geroepen heeft, zal scheiding maken tussen het snode en het kostelijke. Het goddelijk gezag der waarheid zal alle leugens ontdekken en wegvagen. Van de grote Koning, waar Salomo een type van is, zingen we: 't Behoeftig volk, in hunne noden, In hun ellend' en pijn, Gans hulpeloos tot Hem gevloeden, Zal Hij ten Redder zijn, Psalm 72:6b. Lees en zing ook eens vers 7 van deze Psalm. In de strijd om het levende kind moet de koning handelen, daar wordt hij nu toe geroepen. Doch het zal uitkomen dat God van hem afweet. Van de zojuist genoemde berijmde Psalm 72 lezen we in de Bijbel in het 4e vers: "Hij zal de ellendigen des volks richten, Hij zal de kinderen des nooddruftigen verlossen, en den verdruk-

ker verbrijzelen." Aan het begin van die Psalm lezen we: "Voor Salomo." En aan het einde van dezelfde Psalm lezen we dat de gebeden van David, de zoon van Isaï, een einde hebben. Maar de voorbede van Christus Jezus gaat nog altijd door, ook nu, terwijl u dit leest. Voor wie? Voor ieder die zich tot Hem om troost begeeft. Die zal er nooit ongeholpen vandaan komen. Wat blijft de bediening van Zijn heilig Woord, dat tweesnijdende, scherp zwaard, noodzakelijk in het leven van Zijn volk. En om door de nood van ons leven, wat het ook zij, tot Hem uitgedreven te worden. Zoals ook bij deze geschiedenis.

Opheusden,

ds. De Leeuw

6:6. Daar gebruikt Paulus het woord "katechein". Daarmee wordt bedoeld op het onderwijs in de christelijke leer in bijzondere zin. Letterlijk betekent het: van bovenaf laten klinken, met gezag meedelen.

Voor het onderwijzen worden in het Nieuwe Testament ook wel andere woorden gebruikt. Het woord "didaskhein" wordt gebruikt voor leren in het algemeen. Het wordt meestal ook gebruikt als bedoeld wordt op de leer vanuit de Thora en voor de voorlichting aangaande de christelijke boodschap in het algemeen. Daarnaast komt het woord "paideuein" voor. Dit heeft meer betrekking op de levenshouding en het gedragspatroon in het algemeen. We kunnen denken aan ons begrip vorming. Het begrip tucht ligt er ook in opgesloten. De pedagoog verricht dit werk.

Spreken van bovenaf

Opmerkelijk is dat Paulus voor het onderwijzen in de specifiek christelijke zin niet aansluit bij de woorden didaskhein of paideuein, maar eigenlijk een nieuw woord zoekt: katechein. Juist het element van met gezag meedelen, van bovenaf laten klinken, krijgt zo een eigen accent. Laten we hierop letten wanneer het over catechese gaat. Er klinkt in door: de Heere neemt het woord; dan behoren wij eerbiedig te luisteren. Dat geeft de kern van de eigen plaats van de catechisatie weer.

Met ambtelijk gezag mag het Woord des Heeren klinken, mag Het doorgegeven worden. Laat het dan beslag mogen leggen. Moge het door de Heilige Geest ingang hebben in jonge harten als het zaad der wedergeboorte en als een kracht Gods tot de zaligheid.

Praktijk vandaag

Wat de praktijk van de catechisatie betreft, beseffen we dat deze gegeven wordt in 2013. Onze jongeren zijn jongeren van dit tijdsgewricht. Dat moeten catechiseermeesters zich bewust zijn. Overigens betekent dat niet dat we steeds op allerlei actuele zaken in moeten gaan en het onderwijs aangaande de leer maar wat zouden moeten laten rusten. Integendeel. Catechisatie is principieel anders dan godsdienstonderwijs en jeugdwerk. Catechese is 'van bovenaf spreken met gezag vanwege de boodschap van het Woord van de levende God'. Wel moet de catecheet goed bedenken dat hij spreekt tot jongeren van onze tijd. Dus moeten we in de taal

1

Vanuit de Commissie Catechese

Catechisatie - ook voor predikant belangrijk

Tijdens de Generale Synode van 2010 is een Commissie Catechese benoemd. Van tijd tot tijd zult u in deze rubriek artikelen vinden over de voortgang van het werk van deze commissie. Daarnaast zullen er bezinnende en informatieve artikelen rondom het onderwerp 'catechese' verschijnen. In twee bijdragen gaat ds. P. Mulder, vakdocent catechetiek aan de Theologische School, in op het belang van de catechese voor de predikant.

Catechisatie is een vast onderdeel van het werk van iedere predikant. Na de prediking neemt het onderwijs aan de jeugd van de gemeente een belangrijke plaats in. Het is de opdracht van de Koning van de kerk: leer de jongen de eerste beginselen. Het is ook voor de predikant zelf van belang dat hij steeds terugkerend contact heeft met jongeren. De wereld weet het wel: wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. In de kerk mag gelden: de Heere is de God der geslachten. En Hij werkt gewoonlijk in de weg van de middelen.

Tijdens de opleiding van aanstaande predikanten op onze Theologische School is er aandacht voor catechetiek. Zowel voor de theorie als voor de praktijk. Omdat deze lessen door mij gegeven worden, is mij gevraagd hier-

over een en ander te schrijven voor De Saambinder.

Bedoeling van catechese

Catechisatie is een kerkelijke zaak en behoort tot de ambtelijke opdracht. Ook in het oude Israël moest er onderwijs aan de jongeren plaatsvinden. De Heere Zelf heeft dat op meerdere plaatsen opgedragen. In Deuteronomium 6 zegt Mozes: 'deze woorden, zullen in uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken...'. Asaf zegt in Psalm 78: 'Want Hij heeft een getuigenis opgericht in Jakob; die Hij onze vaderen geboden heeft, dat zij ze hun kinderen zouden bekend maken'. Ook in het Nieuwe Testament kunnen we vinden dat er onderwijs gegeven werd. Bijvoorbeeld in Handelingen 18:25, 1 Korinthe 14:19 en Galaten

De Geest des geloofs

Laten we onze jongeren helpen de taal en begrippen van Gods Woord en van de geloofsleer zich eigen te maken op eenvoudige en begrijpelijke wijze.

van onze tijd spreken. Laten we onze jongeren helpen de taal en begrippen van Gods Woord en van de geloofsleer zich eigen te maken op eenvoudige en begrijpelijke wijze. Het is dan ook zeker taak van de catechese uitleg te geven bij de prediking en de zaken die in de prediking naar voren komen. Verder weten we allemaal dat de benadering van jongeren van 13 anders moet zijn dan van jonge mensen van 18. De jonge catechisant kan gedetailleerd vragen hoe een en ander precies is. Een oudere catechisant wil graag meer weten over de persoonlijke, geestelijke zaken. De leeftijdsverschillen moeten aandacht hebben. Ook is er verschil tussen een jongere die vmbo-basis doet en iemand die op de havo zit. In de kerk houden we de hele breedte, indien enigszins mogelijk, graag bij elkaar.

Intussen vraagt dit gegeven wel wat van de catecheet. Mede daartoe is het van belang dat de groepen niet te groot zijn. Temeer omdat persoonlijke betrokkenheid dan zoveel mogelijk bevorderd kan worden. Een heel belangrijke zaak is ook dat de geloofsleer direct en duidelijk opkomt vanuit het Woord Zelf. Daarom is bijvoorbeeld het nadrukkelijk behandelen van een bij de stof passend Bijbelgedeelte heel waardevol.

Aan deze zaken besteden we op de Theologische School uiteraard graag aandacht. Zoals het ook van grote waarde is dat onze Generale Synode een commissie catechese heeft ingesteld die werkt aan handreiking voor de catecheten. Deze zaken verdienen de volle aandacht van de kerk.

(wordt vervolgd)

Geldermalsen,

ds. P. Mulder

'Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd, daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook.'

2 Korinthe 4:13

Wanneer het gaat over de werkingen van Gods Geest met betrekking tot het zaligmakende geloof, zouden er vele voortreffelijke zaken te noemen zijn. Enkele van die zaken willen we naar voren halen. Het is de Heilige Geest Die het zaligmakende geloof in het hart van een mens plant. De Heere Jezus zegt daar Zelf van in Johannes 3:8: 'De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid; maar gij weet niet, vanwaar hij komt, en waar hij heengaat; alzo is een iegelijk, die uit den Geest geboren is'.

Het is dus de Heilige Geest Die door de onwederstandelijke werkingen een mens wederbaart en maakt van een kind des toorns tot een kind van God, van een ongelovige tot een gelovige. Het is ook dezelfde Geest Die dat zaligmakende geloof tot wasdom brengt. Zoals de apostel daarvan zegt in Efeze 2 vers 19-22: 'Zo zijt gij dan niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers der heiligen, en huisgenoten Gods; gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen; op Welken het gehele gebouw, bekwamelijk samengevoegd zijnde, opwast tot een heiligen tempel in den Heere; op Welken ook gij medegebouwd wordt tot een woonstede Gods in den Geest'.

De apostel Petrus zegt daarvan in 1 Petrus 1:5: "Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is, om openbaard te worden in den laatsten tijd."

Zo is het de Geest des geloofs Die het begin, de voortgang en het einde is in het leven van de Kerk des Heeren. Ware dat niet zo, gewis, ze zouden het geloof niet kunnen behouden maar zouden omkomen door ongelooft.

Kennen wij reeds die onwederstandelijke werkingen van Gods Geest in ons leven?

Ermelo, ds. P. Melis

De gevangene in de Heere

Hoe en waar is Paulus ter dood gebracht?

Over het levenseinde van de apostel Paulus biedt de Schrift ons geen concrete gegevens. We zijn dus aangewezen op buitenbijbelse aanwijzingen. De "Bijbelse Encyclopedie" (1975, s.v. "Paulus") stelt dat de tweede gevangenschap van de apostel in Rome is geëindigd met zijn onthoofding op de plaats waar de tegenwoordige Pauluskerk staat. Opgravingen in latere jaren zouden dit vermoeden haast wel tot zekerheid hebben gemaakt.

Het is de moeite van het vermelden waard dat dr. J. de Zwaan heeft gespeit voor de gedachte dat Paulus ook na zijn tweede gevangenschap in Rome weer in vrijheid is gesteld en dat hij toen zijn voorgenomen reis naar Spanje heeft gemaakt, waar hij zou zijn overleden ("Inleiding tot het Nieuwe Testament", 1941, II, 161). De Zwaan baseert zich op uitlatingen van Clemens van Rome en op een rond 115 geschreven brief van Ignatius van Antiochië, die er beiden blijk van geven niets van een terechtstelling te Rome te weten. Een groot bezwaar tegen deze opvatting van De Zwaan is dat men dan moet aannemen dat Paulus zich in zijn verwachting van zijn marteldood in 2 Timótheüs ernstig moet hebben vergist.

We moeten bedenken dat de tamelijk welwillende houding van de Romeinse overheid jegens het christendom

na de brand in Rome in het jaar 64 en de bloedige vervolging die daarna uitbrak, volkomen is verdwenen (zie W. Lodder, "Met Paulus op reis", 235). Dat Paulus niet gekruisigd is, staat wel vast. De doodstraf mocht aan een Romeins burger alleen met het zwaard worden voltrokken.

Verder tasten we over de tijd, de plaats en de omstandigheden van Paulus' terechtstelling in het duister.

Met zekerheid kunnen we wel zeggen dat Paulus onder keizer Nero is onthoofd: de getuigenissen uit de overlevering zijn daarvoor duidelijk en eenparig genoeg. J. van Bruggen vat de situatie van Paulus aardig samen met de woorden: 'Opgegeven als vermist'. Hij merkt nog op: 'Plotseling is Paulus uit het beeld verdwenen. Het lukt ook niet om hem terug te vinden. We moeten hem opgeven als vermist. Martelaarsakten kunnen over hem niet worden opgemaakt. En mocht hij ergens begraven zijn, dan weten wij niet waar dat graf te zoeken is. De christenheid heeft in Paulus een apostel die op aarde spoorloos is verdwenen' ("Paulus", 138).

In de Heere gevangen

Niemand kan zich voorstellen wat het leven van de apostel Paulus aan moeiten heeft gekend. Zelf schrijft hij er - eigenlijk tegen wil en dank - iets over in 2 Korinthe 11:23-28. 'In sla-

gen uitnemender, in gevangnissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal. Van de Joden heb ik veertig slagen min één, vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden geselsd geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een ganse nacht en dag heb ik in de diepte overgebracht. In het reizen menigmaal, in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in gevaren van mijn geslacht, in gevaren van de heidenen, in gevaren in de stad, in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valse broeders; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst,

De gemeenschap met Christus hield hem staande en was ook de grond van zijn leven.

in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Zonder de dingen die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van al de gemeenten...'

De ontberingen die alleen al het reizen door laagland en hooggebergte met zich meebracht, zijn in onze eenentwintigste eeuw nauwelijks voorstelbaar. Hoe heeft de man dat allemaal kunnen verdragen?

Liever dan te wijzen op een sterk karakter en een taaie gezondheid, wijzen we op de opmerkelijke manier waarop hij zijn gevangenschap pleegt te omschrijven. Hij spreekt van zichzelf als een 'gevangene van Christus Jezus' (Ef. 3:1; Filémon:9), een 'gevangene in den Heere' (Ef. 4:1), over zijn 'banden in Christus' (Filippenzen. 1:13), over Epafras, zijn 'medegevangene in Christus Jezus' (Filémon:23). Wat hebben die woorden 'in Christus' of 'in den Heere' te betekenen?

Vaak vat men ze op als: om de zaak van Christus, of om Christus' wil. Natuurlijk is dat een goede verklaring. Maar tasten we mis als we er nog iets meer in horen? Paulus wist zich *in Christus*, in leven en in sterven (Rom. 14:8), in vrijheid en in gevangenschap. De gemeenschap met Christus hield hem staande en was ook de grond van zijn leven. Die gemeenschap maakte hem voor duivelen en voor mensen in feite onkwetsbaar.

(slot)

Capelle a/d IJssel, ds. A. Moerkerken

Martelaarsakten kunnen over Paulus niet worden opgemaakt. En mocht hij ergens begraven zijn, dan weten wij niet waar dat graf te zoeken is.

Generale Synode 2013

Het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente van Utrecht staat in het centrum van de stad. Het verkeer raast voorbij. Een torenhoog Muziekcentrum in aanbouw 'hangt bijna over' de kerk.

Het politiebureau is direct naast het kerkgebouw. Regelmatig horen we politiewagens met loeiende sirenes weggrijden. Aan de andere zijde van de kerk zijn er smalle straatjes in een oude wijk met cafés. Kortom, het kerkgebouw waar de Generale Synode vergadert, staat midden in de samenleving.

Dit is ook de werkelijkheid van onze gemeenten en gezinnen, zoals blijkt bij de bespreking van de rapporten van de diverse deputaatschappen.

Kerk en Overheid

De voorzitter van het deputaatschap, ds. W. Silfhout, schetst hoe snel in Nederland de bekendheid met het kerkelijk leven verdwenen is. Onze samenleving is te kenschetsen als in toenemende mate postchristelijk en seculier. De waarden en normen vanuit de Bijbel worden als niet meer van deze tijd beschouwd. Er is sprake van een toenemend onbegrip en intolerantie. "Er is een geslacht opgestaan dat Jozef niet meer gekend heeft." We zullen als kerkverband binnen de regels van de democratie overheid en samenleving moeten oproepen om de Heere te dienen. Wij moeten, al-

dus een afgevaardigde, in een wereld waar alle drempels wegvallen kunnen vertellen, waarom we op zondag twee keer naar de kerk gaan. Waarom we de Bijbel lezen en bidden. Ook mijn buurman moet weten dat ook hij een keer God moet ontmoeten. De kerk moet naar overheid en samenleving rekenschap afleggen van de hoop, die in haar is. De vroeg-christelijke kerk groeide en bloeide, want ze liet in een heidense samenleving zien wat het is christen te zijn. Deze materie zal later op de vergadering nog aan de orde komen bij de bespreking van het rapport van de commissie 'kerk-zijn in een seculiere samenleving'.

Het deputaatschap heeft samen met andere kerkverbanden in de gereformeerde gezindte ingang bij de Rijks-overheid. De diverse overlegorganen, zoals het CIO en het Woerdens Beeraad, worden daarom ook als nuttig ervaren.

Sinds 2008 is er een zogenoemde ANBI regeling, die fiscale aftrekbaarheid van giften in het kerkelijk leven mogelijk maakt. Maar de overheid vraagt daarbij wel een beleidsplan waardoor duidelijkheid wordt gegeven op welke wijze de instelling, i.c. de kerk, uitvoering geeft aan haar doelstelling. De Synode machtigt het deputaatschap dit beleidsplan voor onze gemeenten zó te verwoorden dat het aan de eis van de overheid voldoet en blijft in de lijn van de DKO. In dit verband komt ook een brief van het deputaat-

We zullen als kerkverband binnen de regels van de democratie overheid en samenleving moeten oproepen om de Heere te dienen.

schap Kerkelijke Dienstverlening aan de synode ter sprake, waarin gewezen wordt op het feit dat in de achterliggende maanden de overheid haar eisen in deze weer heeft aangescherpt. Het zou zelfs kunnen, dat elke plaatselijke gemeente via een website informatie dient te verstrekken over de uitgeoefende activiteiten en zo ook een financiële verantwoording geeft. Deze verstrekkende en ingrijpende ontwikkelingen vragen om nadere doordenking. De Synode besluit een commissie in te stellen, die deze materie doordenkt en de Synode hierover in haar januarivergadering informeert en adviseert.

Buitenlandse Kerken

Bij de bespreking van dit rapport komt ter sprake, dat het de gewoonte is om de komst van predikanten uit 'onze' gemeenten in Canada en Noord-Amerika in de Saambinder te vermelden. Maar dit reizen over en weer heeft inmiddels zo'n hoge vlucht genomen, dat het niet meer goed bij te houden is. De Synode besluit daarom deze regeling te laten vervallen.

Vervolgens komt de samenwerking van het deputaatschap met de Classicale Commissie van de classis Utrecht aan de orde. Dit betreft de ambtelijke zorg voor de gemeente van Randburg en van Carterton. De voorzitter van het deputaatschap, ds. L. Blok geeft aan dat de samenwerking op zich goed verloopt, maar dat het toch wel een omslachtige wijze van werken is. Bovendien heeft dit het mandaat van Buitenlandse Kerken behoorlijk ingekort. Zou het een gedachte zijn om dit deputaatschap op te heffen en de behartiging van de correspondentieband door het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting te laten verzorgen? Nee, zegt de Synode, dit blijft een opdracht voor Buitenlandse Kerken. Bovendien ligt het in de lijn der verwachting dat het deputaatschap in de toekomst meer betrokken kan worden bij het onderhouden van de correspondentieband met de zendingskerken in Papoea en Nigeria, waar dit nu nog met name via ZGG verloopt. 'We zullen doen wat onze hand vindt om te doen', zegt ds. Blok aan het einde van deze bespreking.

Het is inmiddels avond geworden en de afgevaardigden spoeden zich naar huis dan wel naar hun logeeraadres door het inmiddels donker geworden Utrecht.

Meliskerke,

ds. G.J.N. Moens

Een dik handboek en een morgen in de Sint Jan

Op 1 oktober jl. had in de Sint Janskerk te Gouda een herdenkingsbijeenkomst plaats, georganiseerd door de Hogeschool Driestar Educatief in het kader van 450 jaar Heidelbergse Catechismus. Omdat ik gevraagd was op die dag ook een workshop te leiden was ik in de gelegenheid deze openingsbijeenkomst bij te wonen. Voor een aandachtig gehoor van enkele honderden pabo-studenten sprak dr. A. Huijgen over het thema "Revival vanuit Heidelberg? Conserveren of restaureren?" De docent van de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde kerken liet er geen twijfel over bestaan: we moeten de Catechismus niet "conserveren" of "restaureren"; we moeten haar "actualiseren".

In zijn rede gaf de Apeldoornse hoofddocent systematische theologie eigenlijk een samenvatting van wat hij onlangs schreef in een boek dat mede onder zijn redactie tot stand is gekomen, het *Handboek Heidelbergse Catechismus*. Over dat boek zullen we de komende tijd nog wel meer horen. Reden genoeg om er hier enige aandacht aan te geven.

Twee uitgaven met opmerkelijke verschillen

In 2005 publiceerde ook Den Hertog een boek over de Heidelbergse Catechismus. Het droeg als titel *Het troostboek van de kerk*. Aan dat boek, dat verscheen onder redactie van dr. W. van 't Spijker, werkte een zestal schrijvers mee. Het boek dat dit jaar bij uitgeverij Kok verscheen, staat onder redactie van dr. Huijgen en twee anderen. Het telt 34 hoofdstukken, 448 pagina's en 36 medewerkers. Deel 1 heeft betrekking op de geschiedenis van de Catechismus, deel 2 is theologisch van aard, terwijl deel 3 handelt over de praktijk.

Bij het lezen van dit boek springt een verschil in het oog met het boek dat in 2005 verscheen. Deze nieuwe uitgave is omvangrijker, internationaler van opzet en wat minder toegankelijk voor

een eenvoudig publiek. Bezwaarlijk vind ik het feit dat in sommige bijdragen een andere geest lijkt te waaien. Zo oordeelt Marco Hofheinz in zijn bijdrage over "de oecumenische betekenis van de HC" heel negatief over het bekende antwoord op vraag 80 over "de paapse mis". Wat hem betreft heeft de *Reformierter Bund* in Duitsland er goed aan gedaan zich hiervan te distantiëren in de jaren zestig. Daar schreef Dr. Van 't Spijker in 2005 toch duidelijk anders over!

Uiteraard voert het te ver om in te gaan op alle artikelen uit dit handboek. Er staan veel goede, leerzame en nuttige zaken in. Daarbij denk ik vooral aan de bijdragen van dr. W.J. op 't Hof en dr. A. Baars. Wel zijn er meerdere hoofdstukken die vragen oproepen. We willen twee daarvan hier nader bekijken.

Haak: HC niet geschikt voor een "schaamtecultuur"

De eerste van die twee is van de hand van drs. C.J. Haak, docent aan de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt) in Kampen. Hij schrijft over "de Heidelbergse Catechismus in missionaire contexten" en spitst dat toe op Papoea. Haak betreurt het feit dat de Catechismus door zijn strijd om de rechtvaardigingsleer "zo'n juridische kleur heeft gekregen". Het heeft er op Papoea toe geleid dat het onderwijs vooral gericht blijft op het kruis als verzoening. Volgens Haak sluit dit niet aan op de religieuze beleving van de Papoea, die immers gewikkeld is in de strijd tegen kwade, bovennatuurlijke machten en leeft in een schaamtecultuur, d.w.z. "een cultuur die meer belang heeft bij eer en eerherstel dan bij schuld en boete".

Ik heb een hele poos zitten kijken naar die laatste zinsnede. Wat bedoelt drs. Haak hiermee? Heeft hij het over de eer van *God* en eerherstel voor *Hem*, of gaat het over de *mens*? Als hij het laatste bedoelt, dan zal de Catechismus inderdaad niet zo aansluiten bij de mens (of die nu leeft op Papoea,

Op 1 oktober jl. had in de Sint Janskerk te Gouda een herdenkingsbijeenkomst plaats.

in Nederland of waar dan ook). Maar als het goed is, gaat het toch om eerherstel van God, een God Die wij beledigd hebben door onze zonden? En biedt de Catechismus juist dan niet een prachtig aanknopingspunt om het Woord te brengen in die andere context (de schaamtecultuur van niet-westerse volkeren)? Denk alleen maar aan Zondag 5 waar gevraagd wordt of er nog enig middel is om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. Dan zegt de Catechismus niet: "Jawel, de Heere Jezus is er; geloof in Hem en alles komt goed!" In plaats daarvan klinkt het: "God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede"! Met andere woorden: zal er verlossing komen, dan moet Gods eer worden hersteld. Dat geldt toch *ook* - ja *juist* - in een "schaamtecultuur"? Zal daar geen droefheid worden gevoeld als de Heilige Geest hiervoor de ogen opent? Zal juist in die weg van schuld en schaamte geen plaats komen voor het wonder van Gods eerherstel door Christus en de boodschap van genade voor een doodschuldige, verloren zondaar?

Natuurlijk, in missionaire contexten zoals in Papoea en Nigeria leven ook andere vragen dan in onze context. Daar zal dan ook op moeten worden ingegaan, anders preken we over de hoofden heen. Maar ik verzet me ertegen dat de *context* zo bepalend wordt dat de *tekst* van de Catechismus langzaam maar zeker achter de horizon verdwijnt. Haak schetst in zijn bijdrage hoe de Catechismus steeds minder als leerboek gaat functioneren in Indonesië. Hij lijkt daar niet rouwig om te zijn. En juist dat laatste verontrust mij.

Huijgen: HC niet conserveren maar actualiseren

In het laatste hoofdstuk komen dr. Ar-

nold Huijgen en John V. Fesko aan het woord. Zij bespreken “de relevantie van de Heidelbergse Catechismus”. Het is duidelijk dat zij waardering hebben voor de inhoud en de opstellers van de Catechismus. Zij willen dit oude geschrift ook niet zomaar terzijde schuiven. Deze belijdenis heeft een aansprekend en evenwichtig karakter en er staan veel goede dingen in: zoals de prachtige inzet van Zondag 1. Maar ze zien toch ook een aantal probleempunten. Zo merken zij bijv. in de verzoeningsleer van Zondag 4 en 5 een stuk scholastiek op (opnieuw een andere beoordeling dan die van dr. Van 't Spijker in het boek uit 2005). Ook is volgens hen de Catechismus door de denkvormen van de eigen tijd gestempeld. Er zouden nu ook andere

vragen aan de orde moeten komen. Wat de predikant uit Genemuiden met dit alles bedoelt werd duidelijk in zijn toespraak te Gouda. Hij benadrukte dat we de Heidelbergse Catechismus niet moeten zien als een “wetboek met eeuwige waarheden”, “een totempaal van rechtzinnigheid” of een “honkbalknuppel”. Ursinus en Olevianus waren kinderen van hun tijd. De wijze waarop zij ingingen op de vragen van toen dwingt op zichzelf respect af, maar wij moeten in onze tijd hetzelfde doen. Dat wil zeggen: de Catechismus niet gebruiken als grondslag (dat is veel te statisch), maar als een bron (dynamisch). De Catechismus wil ons leren de Bijbel open te doen en zelf te putten uit de Bron met een hoofdletter. Kortom,

we moeten de Catechismus “actualiseren”. Dr. Huijgens neemt dan ook enthousiast deel aan een werkgroep die bezig is een eigentijdse catechismus op te stellen. Met instemming citeerde hij een uitspraak van prof. A.A. van Ruler dat het ons niet moet gaan om de *letter* maar veeleer om de *religie* van de belijdenis.

Met gemengde gevoelens heb ik zitten luisteren in de Sint Jan en zitten lezen in het *Handboek*. Eerlijk is eerlijk, hier werd - en wordt - de Catechismus niet bestreden zoals dat gebeurd is in het Gouda van de 17e eeuw. Anno 2013 wordt het troostboek van de kerk echter wel sterk gerelativeerd. Het is de vraag wat uiteindelijk gevaarlijker is.

Krabbendijke,

ds. C. Sonneveld

Even maar...

Zalig

In het Mattheüs-evangelie staan drie hoofdstukken over de zogenaamde Bergrede. Een preek vanaf een berg in Galiléa uitgesproken terwijl de Zaligmaker omringd wordt door Zijn discipelen en ook wordt aangehoord door de schare. Er is er maar Eén Die kan zalig maken en daarom ook kan zalig spreken. Dat is deze Hartenkenner en Nierenproever. Wanneer een ander ons zalig spreekt worden we bedrogen. Wanneer Hij het doet zijn we gelukzalig, godzalig. Dat wil zeggen: vol van geluk, van God en alles wat van God is. De Koning van het Koninkrijk der hemelen kondigt Zijn grondwet af. Wie zijn Zijn onderdanen? Hoe word je een onderdaan? Waaraan zijn die onderdanen te herkennen? Hij houdt de kenmerken van Zijn onderdanen voor, die door wedergeboorte en bekering openbaar komen. Blijkbaar preekt Hij (ook) de kenmerken van het genadewerk Gods. Hij noemt er totaal negen. De eerste zaligspreking is een inleiding op de andere acht. De laatste twee vormen de erfenis die alle onderdanen wacht in dit leven: haat, smaad en vervolging. Daartussen staan zes spreuken, die om en om een eenheid vormen. Er wordt ver-

klaard hoe het hart is, maar ook hoe dit hart in de wandel openbaar komt.

Wat de algemene inleiding betreft: Wie horen bij deze Koning en Zijn genaderijk? In vers 3 staat het duidelijk: Het zijn de ‘armen van geest’. Kanttekeningnummer 2 geeft de verklaring: dat zijn ‘de nederigen en gebrokenen van hart, die hun nietigheid verstaande, een klein gevoel van zichzelf hebben, steunende alleen op de genade Gods in Christus Jezus.’ Aan het eind van de zaligsprekingen (zie vers 10 en 11) lezen we de uitleiding met daarin wat hen (zeker!) staat te wachten in deze wereld. Tweemaal wordt Immanuëls onderdanen dus toegezegd dat vervolging en smaad hun deel zullen zijn. Dat is voor geen misverstand vatbaar. Maar er zal rijke vergelding zijn, straks in de hemelen. Vandaar ook het Koninkrijk der *hemelen*. Het rijk komt van de hemel en bereidt door hemelse kracht voor op de hemel. Tussen deze inleiding en uitleiding lezen we: met hun *hart* treuren ze (vs. 4), hongeren ze (vs. 6) en zijn ze rein (vs. 8). Deze smart, zielsbegeerte en zuiverheid blijkt in de vruchten. In hun *wandel* blijkt het levendmakende Geesteswerk: ze

zijn zachtmoedig (5), barmhartig (7) en vreedzaam (9).

Deze negen zaligsprekingen vormen een fraai parelsnoer, waarvan de parels één voor één bezien en overdacht kunnen worden. Maar ze mogen nooit van elkaar losgemaakt worden. Dan breekt er iets (af): driemaal hart (vs. 4) en wandel (5), hart (6) en wandel (7), hart (8) en wandel (9). Innerlijk en uiterlijk gaan toch altijd samen? Die mensen zijn nu zeker zalig, zegt de Amen, de waarachtige Getuige Gods. Het woord ‘zijn’ staat in de Statenvertaling schuin gedrukt. Dat staat er dus oorspronkelijk niet (bij). Deze mensen *zijn* - eigenlijk tijdloos - zalig. Vanuit de eeuwigheid in Gods welbehagen, in de tijd als een vuurbrand uit het vuur gerukt, tot in de eeuwige zaligheid. Wat een onuitsprekelijk geluk! Daarbuiten zijn we armzalig en rampzalig. Dus vol van armoede en vol van ramp. Ja, en ook zonder tijd. Nu al, en eeuwig. En dat terwijl er een volkomen Zaligmaker is. Die verdient en toepast. Hij separeert in Zijn prediking: Wie hoort er wel bij Hem, en wie niet? Dat hoort u toch ook in elke preek... Zalig of rampzalig *zijn* we.

v. A.

De boodschap aan de kerk anno Domini 2013

De gereformeerde historicus

L. Praamsma waarschuwt in 1989: Onze tijd is niet de eerste post-christelijke tijd. Zij is voorafgegaan door een soortgelijke periode van verdwijning van christelijke waarden en waarheden in de zevende eeuw.

Hij doelt daarbij op de aftakeling van de christelijke kerk in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Die woorden vormden feitelijk een signaal: Laat de kerk in de twintigste (en eenentwintigste) eeuw - de kerk van nu - niet kiezen voor een soortgelijke teloorgang als in landen waar nu de islam de scepter voert.

Menigeen vreest anno 2013 het islamitisch geweld. Want de islam heeft de kerk in het Midden-Oosten om zo te zeggen de laatste, dodelijke stoot toegebracht. Maar moslims hadden niet de grootste invloed in het verdwijningproces van de kerk. De in het eerste artikel van deze serie geciteerde R. van der Poll wijst Arabieren, moslims, niet aan als hoofdverantwoordelijk voor het vergaan van de kerk. Zij speelden slechts in de laatste fase van het verdwijningproces een duidelijke rol. Vormde de innerlijke zwakte van de kerk niet een groter dreiging dan de islam?

Om na te gaan of er werkelijk reden bestaat voor Praamsma's vermaning

Circus in Carthago, in het huidige Tunesië, waar Perpetua en Felicitas de dood vonden.

ligt een vergelijking voor de hand van de actuele situatie met de tijd waarin de islam zijn slag sloeg. Ik schreef eerder in deze serie hoe de kerk in het Midden-Oosten tot op het bot verdeeld was. Verder kwam aan de orde dat er wel vorm was, maar gebrek aan geloofskracht. De kerk ontving vanaf de vierde eeuw privileges. En kerk en politiek raakten verstrengeld. Toen de islam kwam, bracht dat veel mensen tot assimilatie, tot aanhaken bij de nieuwe religie.

Vergelijking

Op z'n minst gereformeerden blijken anno 2013 óók verdeeld. Met discussies over avondmaalsmijding en het ambt, over het aanbod van genade, over de vraag of geloven niet te ingewikkeld is geworden, over afwachten, verwachten en de vraag of de reformatorische zuil te hecht is. Wat lossen de discussies op? Krijgt de vraag of er sprake is van een echt, levend geloof, dat de toets van de bijbelse kritiek kan doorstaan, voldoende prioriteit? Geloof dat schuldverslagen, ootmoedig maakt, lijdzaam, afhankelijk, vol liefde tot God en de naaste?

Het is opmerkelijk dat J. Leydekker, verwijzend naar Cyprianus en Eusebius, het onderling geroddel aanvoert als signaal van verzwakking van de kerk. Deze waarschuwing is nog altijd actueel is. Aan de maaltijd. Op kerkelijke vergaderingen. In de wandelgangen. Zonder elkaar over elkaar. Helaas ook binnen de reformatorische zuil. Soms lopen mensen ook binnen dat verband te hoop, zoals tegen Daniël. Dat breekt geestelijke eenheid, de innerlijke kracht van de kerk.

En het aspect van de geloofskracht en -moed? Als gereformeerde Nederlander zie ik het liefst vanuit veilige verte naar arm geachte, verdrukte gelovigen. Vrees is begrijpelijk voor wie denkt aan het vuur van vervolging. Polycarpus spotte in 156 met die vrees en zei: 'Gij dreigt met vuur dat ten hoogste één uur brandt en daarna gedooft wordt. Kent gij het vuur niet

van toekomstig oordeel en der eeuwige straf, dat de goddelozen wacht? Wat talmt gij nog? Doet met mij wat ge verkiest'. Die moed sleet weg in het Midden-Oosten. En onder ons?

Er was vanaf de vierde eeuw sprake van een geprivilegieerde kerk. Dat is anno 2013 niet aan de orde. Er bestaat nog wel een geprivilegieerde reformatorische zuil. Dat is een voorrecht. Maar H. Berkhof waarschuwde in "De kerk en de keizer" dat de kerk in de vierde eeuw na de erkenning als staatskerk 'een functie van het staatsleven' werd en dat 'haar geloof verwerd tot een uiterlijke, algemeen verplichte cultische acte'. Dat is op z'n minst ook een risico voor de zuil. Dat mensen participeren, omdat het zo hoort en niet uit innerlijke overtuiging.

Conclusie

Het in deze serie geschetste beeld van moslims is enigszins genuanceerd. Waarbij het niet de bedoeling is de islam als een primair vreedzame godsdienst neer te zetten. Maar tegelijk is het niet de bloeddorstige islam alleen die de kerk van het Oosten uiterst negatief - om zo te spreken - heeft verslonden. De kerken zelf waren innerlijk verzwakt.

Kerkelijke verdeeldheid en christelijk gekijf was groot gedurende de opkomst van de islam. Dat is in de eenentwintigste eeuw niet geringer. Zoals de kerk van het Oosten geen heul had tegen de islam, zo kent ook de Westerse, door postmoderne invloeden geïnfecteerde kerk - globaal gesproken - weinig weerstand tegen vreemde geesten. Dat kan de islam zijn. Maar het zou ook om andere ideologieën kunnen gaan.

Het is waar: Als de islam in een land de identiteitsbepalende factor is, gaat dat gepaard met discriminerende maatregelen jegens christenen. Het eindproduct van de islam - dus zoals de godsdienst zich nu openbaart - keert zich tegen het christendom. Het bestaat in jihad, kommer en kwel. Maar de islam en andere ideologieën vormen vooral een gevaar bij de gratie van de vervallen toestand van het christendom. Het maakt niet uit of dat in het Oosten of in het Westen is. Waar het getuigenis van mensen als Polycarpus, Ignatius, Perpetua en Felicitas bijkans tot niet is gekomen. (slot)

Kampen,

G. Roos

Herdenking 25-jarig ambtsjubileum ds. C.A. van Dieren

Op zaterdag 5 oktober jl. was het precies 25 jaar geleden dat ds. C.A. van Dieren mocht gedenken 25 jaar in het ambt van herder en leraar te dienen. In een bijeenkomst, voorafgaande aan een receptie, waarvoor de gehele gemeente van Rijssen en die van Stolwijk waren uitgenodigd, werd bij dit heugelijk feit stilgestaan.

Ds. A. Schreuder opende deze bijeenkomst met gebed en schriftlezing en stond een ogenblik stil bij het 8e vers van Psalm 20. Na deze meditatie werden de dominee en zijn gezin hartelijk toegesproken door ouderling G.P. van Nieuw Amerongen, namens de gemeente van Stolwijk. Vervolgens werd het woord gevoerd door burgermeester A. Hofland van de burgerlijke gemeente Rijssen-Holten. Daarna sprak ouderling D. Visser de dominee, zijn vrouw en kinderen toe, namens kerkenraad en gemeente en overhandigde hem een cadeau. Ds. Van Dieren bedankte, na de Heere, Die hem tot het ambt bekwaam maakte

en gegeven heeft wat niet gemist kon worden, als eerste zijn vrouw en kinderen en hierna de gehele gemeente, voor alle liefde en trouw die hij al die jaren mocht ervaren, bijzonder onder de bediening van het Woord en ambtelijke taken. Ouderling J. Karkdijk besloot deze bijeenkomst, nadat de dominee staande werd toegezongen Psalm 69:14, met dankgebed.

In de ochtenddienst op zondag 6 oktober werd stilgestaan bij het ambtsjubileum van de dominee. Hij bediende het Woord uit 2 Samuel 22: 36b. "...en door Uw verootmoedigen hebt Gij mij groot gemaakt". In de preek stond de dominee stil bij de genade die klein maakt en de genade die groot maakt. Na de dienst werden de dominee en zijn gezin hartelijk toegesproken door ouderling J. Karkdijk. De gemeente zong de dominee staande toe Psalm 119:86.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Rijssen-Noord

Ds. J.M.D. de Heer hoopt te spreken n.a.v. Gen. 47:7-10. Er is een crèche aanwezig. Iedereen is hartelijk welkom.

■ VERSLAG AFSCHEIDSDIENST DS. A.B. VAN DER HEIDEN VAN BENTHUIZEN

Vrijdagavond 6 september was het een bijzondere dienst voor onze dominee en de gemeente. Naast het afscheid van Benthuzen, was het ook het moment dat ds. A.B. van der Heiden de herdersstaf mocht neerleggen. De afscheidsprek ging over Jeremia 17:16: "Ik heb toch niet aangedrongen, meer dan een herder achter U betaamde; ook heb ik den dodelijken dag niet begeerd, Gij weet het; wat uit mijn lippen is gegaan, is voor Uw aangezicht geweest." Het thema van de preek was: een dienaar die verantwoording aflegt voor Gods aangezicht. Achtereenvolgens werd stilgestaan bij 1. De plaats van de dienaar: "een herder achter U", 2. Het hart van de dienaar: "ik heb uw dodelijke dag niet begeerd" en 3. Het woord van de dienaar: "wat uit mijn lippen is gegaan, is voor Uw aangezicht geweest."

De profeet Jeremia sprak tot het volk van Juda. Hij moest het oordeel van God over de zonde aankondigen en oproepen tot bekering in de Naam des Heeren. Maar het volk spotte en geloofde de boodschap niet. Daarom zoekt hij de weg van het gebed en neemt de toevlucht tot Gods alwetendheid. "Heere, U weet hoe het geweest is, ik ben toch alleen maar geweest een herder achter U." Jeremia zegt: "aangedrongen als een herder betaamt" en dat was ook het diepste verlangen van ds. A.B. van der Heiden. Ondanks alle tekorten was het het verlangen om Zijn voetstappen te drukken opdat de grote Herder Die Zijn leven voor de schapen gesteld heeft ook uw Herder zou zijn of worden. Want waar deze Herder Zijn voetstap zet, daar druipet het al van vet. Zijn voetstappen gingen naar Bethlehem en Golgotha. Ze stonden bij het geopende graf en bij de berg van de hemelvaart. Hij heeft de pers alleen getreden en heeft al het heil aangebracht dat de schapen van Zijn kudde nodig hebben.

In de tweede plaats legt de dienaar ook verantwoording af wat betreft zijn hart. De profeet zegt: "Ik heb uw dodelijke dag niet begeerd, Heere Gij weet het." Jeremia had zo graag gezien dat ze tot bekering zouden komen. En zo is het ook met elke rechtgeaarde dienaar. Die dringt aan op bekering, die spreekt van de noodzaak van een nieuwe geboorte en van het geloof in Christus. Paulus sprak: "Wij dan

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Benthuzen en te Nieuwdorp:

ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht;

Te Beekbergen:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

Te Zwolle:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

BEDANKT

voor Apeldoorn:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Voor Bodegraven:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Voor Kapelle-Biezellinge:

ds. W. Harinck te Moerkapelle;

Voor Veen:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;

Voor Zwijndrecht:

ds. G. Heijkamp te Enkhuizen.

■ AANGEPASTE KERKDIENTST TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op **zaterdag 26 oktober** zal er een aangepaste kerkdienst worden gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giessendam, Buitendams 118. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. W.J. Karels voor te gaan.

■ AANGEPASTE KERKDIENTST TE MIDDELBURG-ZUID

Op **zaterdag 26 oktober** zal er een aangepaste kerkdienst gehouden worden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Middelburg-Zuid. Aanvang 14.30 uur.

wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof". "Wij bidden u van Christuswege, alsof God door ons bade, laat U met God verzoenen". Zo is ook de boodschap geweest de afgelopen negen jaar in Benthuizen. Buiten het bloed van Christus is het een eeuwig omkomen.

Een dienaar moet ook verantwoording afleggen wat betreft zijn woord. Jeremia zegt: "Wat uit mijn lippen is gegaan is voor Uw aangezicht geweest".

Dat was de grote troost van de profeet en is het ook van elke geroepen dienaar. Heere als U dan weet hoe het geweest is, verzoen wat van mij was, maar zegen het Uwe. Daarna eindigt ds. Van der Heiden met de tekstwoorden van de voorafgaande zondagavond: "Indien iemand de Heere Jezus Christus niet liefheeft, die

zij een vervloeking, Maranatha. De genade van den Heere Jezus Christus zij met u. Mijn liefde zij met u allen in Christus Jezus. Amen."

Na het gebed spreekt de dominee een dankwoord uit tot de gemeente, catechisanten en aanwezigen. Daarna wordt hij toegesproken door ds. W. Harinck namens de classis Gouda en de PS Noord-West, zijn zoon student H. van der Heiden namens de familie en ten slotte ouderling A. Leune namens kerkenraad en gemeente. Op zijn verzoek werd de scheidende predikant Psalm 121:4 en Psalm 72:11 toegezongen. Aan het einde van de dienst legde de dominee voor de laatste maal de zegen op de gemeente als herder en leraar van Benthuizen.

Kerkenraad Geref. Gemeente Benthuizen

■ HERVORMINGSVOND JBGG TE AMERSFOORT

Zin-in is het onderdeel van de JBGG dat zich richt op bezinning en ontmoeting voor jongeren van 21-35 jaar. Op **donderdag 31 oktober** organiseren we een hervormingsavond in **de Joriskerk te Amersfoort** waarbij alle leeftijden welkom zijn. **Ds. J.J. van Eckveld** zal spreken over het thema 'Beeldenstorm'. Het koor Jigdaljahu en enkele instrumenta- listen zullen meerdere muziekstukken laten horen. Na afloop zal er ruimschoots gelegenheid zijn voor ontmoeting met een hapje en drankje. Aanvang: **19.45 uur**. Toegangs- prijs: € 5,- p.p. (kinderen € 2,50).

■ STUDIEMIDDAG STICHTING VRIENDEN VAN HEIDELBERG EN DORDRECHT

Studiemiddag t.g.v. het 10-jarig bestaan van bovengenoemde stichting op **donderdag 31 oktober**, aanvang: 13.30 uur, in "De Krooswijkhof", Singel 184 te Dordrecht.

Een drietal sprekers hoopt het woord te voeren, o.a. ds. C. Sonneveld, gevolgd door een forum.

Voor eten en drinken wordt gezorgd. Voor deelname aan studiemiddag opgeven via svvhed@kliksafe.nl

■ HERVORMINGSVOND TE DORDRECHT

Hervormingsavond op **donderdag 31 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Dordrecht. Sprekers: o.a. ds. H. Hofman. Muzikale omlijsting door Peter Wildeman. Collecte voor Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht, en de Spaanse Evangelische Zending.

■ DE VLUCHTHEUVEL BIEDT HULP

Al vele jaren biedt De Vluchtheuvel professionele en vertrouwde hulp binnen onze kerkelijke gemeenten. De organisatie gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten en de kosten worden voor een groot gedeelte gedragen door de kerk. Hierdoor zijn de kosten voor de hulp van De Vluchtheuvel laag. Hulpvragers van de Gereformeerde Gemeenten betalen € 25,- per gesprek.

De Vluchtheuvel biedt hulp bij allerlei problemen zoals huwelijks- of gezinsproblemen, opvoedingsvragen, gevolgen van seksueel misbruik, seksverslaving, eenzaamheid, depressieve klachten, andere psychische problemen, rouwverwerking, identiteitsvragen, enzovoort. Bij De Vluchtheuvel kunnen zowel jongeren als volwassenen hulp vragen. De hulp wordt verleend door maatschappelijk werkers en psychologen. Er is meestal

BERICHTEN

■ VERKOPING TE OOSTKAPELLE

Verkoping door de vrouwenvereniging Tryfosa op **zaterdag 26 oktober**, van 9.15 tot 12.15 uur, in de Saronkerk, Noordweg 34 te Oostkapelle.

Opbrengst is voor zending en evangelisatie.

■ ZANGAVONDEN

Barendrecht

Zangavond op **zaterdag 26 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de Zuiderhavenkerk te Barendrecht, Ploegwei 1, m.m.v. het jongerenkoor Sjalom uit H.I. Ambacht, het gemengd koor Deo Juvante uit Capelle a/d IJssel/Rotterdam-C en het mannenkoor David uit Lisse.

Collecte t.b.v. de JBGG.

Dordrecht

Psalmzangavond op **zaterdag 2 november**, aanvang 19.30 uur, in de Grote Kerk van Dordrecht, m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep, mannenkoor David uit Lisse, het Dirkslands mannenkoor en organist Peter Wildeman. Ds. M. Karens mediteert over de te zingen psalmen. Collecte t.b.v. de Spaanse Evangelische zending.

Hasselt

Psalmzangavond op **zaterdag 26 oktober**,

aanvang 19.30 uur, in Stephanuskerk te Hasselt. Student M.T. Al-Chalabi verzorgt een meditatie over het thema "450 jaar Heidelbergse Catechismus". Martin Weststrate begeleidt de samenzang. Collecte voor de Theologische School Gereformeerde Gemeenten.

Voor meer informatie:

www.naarhetconcert.nl

Noordwijk

Concert (met presentatie CD) op **zaterdag 9 november**, aanvang: 20.00 uur, in de Oude Jeroenskerk te Noordwijk, Voorstraat 44, m.m.v. het jongerenkoor Jesarela uit Lisse en enkele instrumenta- listen.

Entree: € 2,50 p.p. (vanaf 12 jr).

Zoetermeer

Hervormingszangavond op **donderdag 31 oktober**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Zoetermeer, Zwaardslootseweg 44/hoek Europaweg). Thema: "Sola Gratia, Sola Fide, Sola Scriptura."

Bijdrage van een samengesteld project- koor uit de gemeenten van Benthuizen, Delft en Zoetermeer. Collecte voor ZGG (Albanië).

Algehele leiding en spreker: ds. G.W.S. Mulder.

een gesprekslocatie bij u in de buurt. Raadpleeg voor meer informatie en het complete hulpaanbod www.stichtingdevluchtheuvel.nl.

Voor hulpvragen kunt u op werkdagen tijdens kantooruren bellen naar: 0113-213098. Aanmelden kan ook via www.stichtingdevluchtheuvel.nl/aanmelden. De Vluchtheuvel is er nadrukkelijk ook voor advies aan ambtsdragers. Maak daarvoor eenvoudig een belafspraak via www.stichtingdevluchtheuvel.nl/adviesvragen.

■ BIJENKOMST PARTNERS VAN MENSEN MET ANDERE GEAARDHEID

Op **vrijdag 8 november** zal er weer een bijeenkomst worden gehouden voor mensen die in hun huwelijk te maken kregen met een anders gearde partner. Deze besloten bijeenkomst staat onder leiding van een ouderling en een lid van de werkgroep.

De bedoeling van deze bijeenkomst is om mensen in dezelfde situatie met elkaar in contact te brengen en elkaar tot steun te zijn. Tevens zal er een bepaald onderwerp aan de orde komen waar deze doelgroep mee te maken krijgt.

Voor inlichtingen kunt u terecht bij een van de leden van de werkgroep 'ouders en familie rondom mensen met een andere geardeheid'

Verder kunt u alle informatie over her werk van de werkgroep vinden op www.oudersenfamilierondom.nl

U kunt zich opgeven door een mail te sturen naar

contact@oudersenfamilierondom.nl

Degene die zich al heeft aangemeld, hoeft dat niet opnieuw te doen.

Namens de werkgroep,
M. Last, 's-Gravenpolder

■ BIJENKOMST ADOPTIEVERENIGING TE GOUDA

Bijeenkomst van de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte (AVGG), i.s.m. Driestar Educatief, op **zaterdag 2 november**, aanvang 14.00 uur, in aula Alpha van de Driestar, Ronsseplein 1 te Gouda. Lezing over het thema "Klasse apart", adoptiekinderen op de basisschool.

Zowel leden als belangstellenden zijn hartelijk welkom. Personeelsleden in het basisonderwijs worden nadrukkelijk uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn.

Voor vragen: de secretaris van de vereniging, dhr. J.C. Alderliesten, tel. 0180-520232 of stuur een e-mail naar: info@avgg.nl. Zie ook onze website: www.avgg.nl

■ STICHTING TIMOTHEOS

Zorg en nood hebben de synode van de Reformed Prestbyterian Church in Malawi in 2011 doen besluiten de stichting Timotheos op te richten. Deze stichting heeft als doel hulp te bieden aan aldaar wonende weeskinderen en aan kinderen die na hun 12e jaar niet meer naar school kunnen omdat het verplichte schoolgeld niet betaald kan worden.

Dit heeft vèrstrekkende gevolgen voor deze kinderen en hun ouders.

Aan twee personen uit Nederland, die veel Afrika-ervaring hebben, is gevraagd zich aldaar in te zetten voor het aanpakken van deze problemen.

Om dit mogelijk te kunnen maken vraagt deze stichting uw financiële steun door donateur van haar te worden of een eenmalige gift te verstrekken. U kunt uw bijdrage storten op rekeningnr. 1614.85.502 t.n.v. Timotheos te Staphorst. Voor contact: tel. 0522-461524.

Zie ook: www.timotheos.nl

uur ds. W.J. Karels; Bodegraven 10.00 uur ds. C. van Ruitenburch en 15.30 uur ds. H. Paul; Borssele 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Boskoop 9.30 uur ds. M. Golverdingen; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 18.30 uur stud. H. van der Heiden; Den Helder 10.00 uur ds. G.J. van Aalst; Deventer 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 19.00 uur ds. A. Schot; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 15.00 uur stud. H. Brons; 's-Gravenhage 10.00 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Haamstede 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. W. Visscher; Hoofddorp 18.30 uur stud. W.A. Zondag; Hoogeveen 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur stud. W.A. Zondag; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. P. Mulder; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Kruiningen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Leerdam 10.00 uur ds. B. Labee; Leiderdorp 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lelystad 16.00 uur ds. B. Labee; Lisse 16.30 uur ds. J. Driessen; Marknesse 9.30 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 19.00 uur ds. L. Terlouw; Naaldwijk 18.30 uur stud. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 18.30 uur ds. B. Labee; Nisse 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterend (Texel) 11.30 en 16.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Oosterland 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 18.30 uur stud. P.D. den Haan; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. W. Harinck; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. P.D. den Haan; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 20 OKTOBER 2013

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 uur ds. J. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 uur ds. G.W.S. Mulder en 18.30 uur ds. R.

Kattenberg; Apeldoorn 10.00 uur ds. L. Terlouw en 15.30 uur ds. M. Joosse; Arnhem 15.00 uur ds. S. Maljaars; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. M. Joosse; Benthuizen 18.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Berkenwoude 15.00

de Leeuw; Opperdoes 16.00 uur ds. G.J. van Aalst; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur stud. H. Brons; Ouddorp 14.30 uur ds. J. Schipper; Oudemirdum 14.30 uur ds. A. Verschuure; Poederroijen 15.00 uur ds. K. Boeder; Poortugaal 9.30 uur (H.D.) ds. C. Neele; Puttershoek 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. G. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 9.30 uur ds. H. Paul en 14.30 uur ds. H. Hofman; Scheveningen 19.00 uur ds. G. Clements; Sint Annaland 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. E. Bakker; Sliedrecht 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 15.00 uur ds. P. Melis; Spijkenisse 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Sprang-Capelle 9.30 en 16.30 uur ds. C.A. van Dieren; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Tholen 14.30 uur ds. E. Bakker; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Vlaardingen 10.00 uur ds. C. Harinck; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. J.J. Tanis en 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. J.S. van der Net; Westzaan 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Wierden 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Woerden 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 17.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. A. Vermeij.

■ DINSDAG 22 OKTOBER 2013

Kortgene 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Melissant 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDAG 23 OKTOBER 2013

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. M. Karens; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Dinteloord 19.30 uur ds. J. van Belzen; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur ds. M. Mondria; Kruiningen 19.30 uur ds. A. Verschuure; Nijkerk 19.30 uur ds. G. Pater; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Opperdoes 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Oude-Tonge 19.30 uur ds.

G. van Manen; Rilland-Bath 19.30 uur ds. A. Schot; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. W. Visscher (bidstond i.v.m. nood van de tijd); Spijkenisse 19.45 uur ds. J.S. van der Net; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Veen 19.30 uur ds. J. Schipper; Wageningen 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Zwolle 19.30 uur ds. A.A. Brugge.

■ DONDERDAG 24 OKTOBER 2013

Berkenwoude 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Borssele 19.30 uur ds. J. van Belzen; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J. Schipper; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur (voor de zending) ds. A.T. Huijser; Kampen 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Leerdam 19.30 uur stud. H.A. van Zetten; Leerdorp 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.J. van Aalst; Naaldwijk 19.45 uur ds. M. Joosse; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Opheusden 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; Puttershoek 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Sint Annaland 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Waarde 19.30 uur ds. P. Mulder; Westzaan 19.30 uur ds. A. Schot; Zwijndrecht 19.30 uur ds. M. Mondria.

■ VRIJDAG 25 OKTOBER 2013

Borssele 0.00 uur (huw.bev.) ds. J.J. Tanis; Kootwijkerbroek 14.00 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Krabbendijke 14.15 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Scherpenisse 14.00 uur (huw.bev.) ds. E. Bakker; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur (huw.bev.) ds. P. Mulder.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 20 OKTOBER 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Haven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. G. v.d. Breevaart; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Nunspeet geeft met droefheid kennis dat de Heere uit het midden van de gemeente heeft weggenomen de heer

Petrus Gerardus Veleke

in de leeftijd van 91 jaar.

Gedurende de jaren 1962-1979 heeft de heer Veleke onze gemeente als koster gediend.

De Heere gedenke zijn beide dochters, schoonzoon, klein- en achterkleinkinderen en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, Ds. A. Schot, preses
J. van Buuren, scriba

Nunspeet, 12 oktober 2013

Voor de vele hartelijke bliken van meeleven uit binnen- en buitenland bij de achterliggende gedenkdagen en de wensen daarbij uitgesproken, willen we u mede namens mijn vrouw, onze kinderen en kleinkinderen hartelijk bedanken. De Heere mocht deze vervullen en mochten we met dit alles in ware verootmoediging in Hem eindigen.

Familie ds. M. Mondria

Waardenburg, oktober 2013

Rolladeactie!!

Goede marge, Netto opbrengst!!
www.bavleesverwerking.nl
tel: 06-18670731

Regio Zeeland: 0115 - 61 25 54 / 06 - 18 14 80 08
Bestel via onze nieuwe website de gratis brochure:
'Bevel aan uw huis', of vraag een vrijblijvende
offerte aan.

Wij verzorgen alleen begrafenissen

www.bvtollenaar.nl

Psalmzangavond Grote kerk Dordrecht

DV 2 november
Ds. M. Karens: Meditaties
P. Wildeman: orgel
Collecte: S.E.Z.

Aanvang: 19.30 uur - Toegang: vrij

Moeite met stropdas knopen?

www.stropdashulp.nl
of bel 0618156006

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

Luxe fotokaarten

voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen
vereniging en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

HELPT U MEE DE WAARHEID TERUG TE BRENGEN IN DUITSLAND?

Wij weten de weg om uw gaven
daar goed te besteden!
Zie onze website www.svvhed.org
voor informatie of bel 0416-691788.
Voor giften banknr. 5489.87.920

STICHTING VRIENDEN VAN

HEIDELBERG & DORDRECHT

HARKES Begraffenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

GARDEREN EN PUTTEN.

Te huur, op rustige parken,
vakantiewoningen t/m 14 pers.
Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

VAKANTIEHUISOPURK.nl

Landelijk gelegen nieuw
vakantieverblijf te huur,
max. 4 pers. Tel. 0527-687874

BED & BREAKFAST "ALBLASSERWAARD".

Kom genieten van de Alblasserwaard
en de randsteden
En boek een B&B in Sliedrecht.
Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Begraafnisonderneming STAM

Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFFENISSEN

Barneveldse Begraafnis Vereniging

voor een evolvende, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

www.barneveldsebegravenisvereniging.nl

Winst uit Verlies

Steun en troost vanuit
Gods Woord bij kanker!
Landelijke Contactdag Woerden
D.V. zaterdag 16 november 2013
Spreker prof. dr. T.M. Hofman
Meer Info & Opgave:
www.winstuitverlies.nl
of 0341-250434

www.casafamiliasalland.nl

Wist u dat u tussen de herfstvakantie
en de kerstvakantie een hele week
kan genieten van de ruimte
en de rust op ons bungalowpark
in Holten voor €189,-?

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Neem voor meer informatie
contact op met

Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

0182 - 35 15 20
voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speksnijder Begraafnisverzorging

www.speksnijderbegravenisverzorging.nl

SCHOONHOVEN ZILVERSTAD

JA, IK WIL...

EEN RIKKOERT RING GRATIS

SETPRIJS INCL.
DIAMANT € 1840,-
De voordeligste ring
GRATIS
U betaalt
€ 995,-*
* Prijswijzigingen voorbehouden.

Huismerk: keuze uit meer dan 200 modellen.

UNIEKE TROUWRINGENGALERIE met meer dan 1000 ringen.

Exclusief dealer van o.a.: Acredro, Aller, Colom, Desiree, Martinhof, Saint Maurice.

Alle overige merken 10% KORTING: m.u.v. Acredro

HAVEN 1-13
SCHOONHOVEN
TEL. (0182) 38 26 51
BURG. ROOSSTR. 22
LEKKERKERK
TEL. (0180) 66 14 90
INFO@RIKKOERT.NL
WWW.RIKKOERT.NL

ANDANTE -orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus**

*In onze winkel is een ruim assortiment
bladmuziek aanwezig (ook klavar).*

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35 VEENENDAAL, t. 0318 - 50 50 63, info@andanteorgels.nl

Voor een zorgzame begeleiding

Bameveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555
Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

PRAKTIJK FIDUCIA
Psychosociale hulpverlening en contextuele therapie

In *vertrouwen* met jezelf en anderen

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
**persoonlijke, relatie- of
familieproblemen.**

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

Psychologiepraktijk Van Pelt

*Behandeling van volwassenen
met psychische problemen*

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

Agathos

- Nette **hulp** bij het **huishouden** voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met **autisme**?
- Weer een **gezellige gezinsmaaltijd**?
- Hulp bij het **douchen** voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- **Mantelzorg** ondersteuning?

Agathos is een reformatische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Begrafenisverzorging I. Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36
06. 53 23 73 20

*Dienstverlening in geheel
Zeeland*

www.begrafenisverzorging-janssen.nl
Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle

Wij verzorgen geen crematies

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken. Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG zorg die aansluit bij uw manier van leven. Bijbelse normen en waarden vormen daarin de basis voor uw en onze dagelijks levenshouding en media-gebruik.

DE GRATIS ZORGBROCHURE ZENDEN WIJ U GRAAG TOE

Kraamzorg

Bel 0187 - 4891 73
b.g.g. 0342-492155
ma - vr: 9.00-11.00 uur
en van 13.00-15.00 uur
vr: ook van 19.00-21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05
ma - vr: 9.00-11.00 uur
vr: ook van 19.00-21.00 uur

Door U, door U alleen

Ds. W.C. Lamain

Veel ouderen herinneren zich de geliefde predikant ds. W.C. Lamain (1904-1984). Reeds op 25-jarige leeftijd was hij predikant van de gereformeerde gemeente te Leiden. Onvergetelijk zijn ook de jaren in Rotterdam-Zuid en Rijssen geweest. In 1947 leidde zijn weg naar Grand Rapids (VS). Tot op hoge leeftijd mocht hij daar het Woord Gods in alle eenvoud bedienen. Maar de band met het 'oude vaderland' bleef.

Deze bundel bevat tien meditaties die niet eerder in boekvorm zijn verschenen. Speciaal voor de oudere lezers zijn de preken in een duidelijke letter weergegeven.

Nieuw verschenen

9,95

de Banier

uitgeverij Verkrijgbaar via www.debanier.nl of in de boekhandel

Te huur: woning te Werkhoven (Utr)
in buitengebied. 5 slaapkamers
tel: 0622544164

Te Huur, kamer in MOERKAPELLE.
Voor verzorgende/ verpleegkundige/
studente. Incl. stoffering.
Delend met andere huurder:
Wasmachine, complete keuken,
badkamer met bad en
aparte douche. Wi-Fi aanwezig.
Goede busverbindingen naar:
Gouda, Den Haag en Rotterdam.
Direct beschikbaar. Scherpe prijs.
T. 079-3318501

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken

Theologische werken

Cadeau-artikelen

Kinderboeken

Verklaringen van

CD's

Bijbels

Bijbel, Catechismus e.a. Muziekcassettes

(Statenvertaling)

Levensbeschrijvingen

Bladmuziek

Psalmboeken

Diverse wenskaarten

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u.
Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Begrafenisonderneming

H. de Jongh

De Jongh

P.H. van der Leer

D.D.E. Melieste

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen.

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611154
Waardenburg	0418 - 652039
Werkendam	0183 - 701017
Papendrecht	078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

O.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie
faalangst · fobie · gedragsproblemen
identiteitsproblemen · lichamelijke
spanningsklachten · negatief zelfbeeld
onzekerheid · opvoedingsproblemen
paniek · piekeren · PDD-NOS
relatieproblemen · slaapproblemen
somerheid · spanning · stress
syndroom van Asperger

Informatie en aanmelding via:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in: Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Uitnodiging

Alle echtparen die tot de doelgroep behoren, maar ook hun familieleden, belangstellenden en ambtsdragers worden hartelijk uitgenodigd voor onze openbare bijeenkomst op D.V. zaterdag 16 november 2013 in Driestar Educatief, Burgemeester Jamessingel 2 te Gouda. Ontvangst vanaf 14.15 uur, opening 14.45 uur.

De volgende lezingen zullen worden verzorgd:

'De plaats van het kinderloze echtpaar in de gemeente'
door ds. S. Maljaars

'De plaats van het kinderloze echtpaar in de familie'
door drs. Lisette Verwijs-Vogel

Voor meer informatie en/of aanmelden:
www.revoke.nl of (0184) 64 22 53.

www.revoke.nl

Kies nu voor GezinsGids

Bezoek
ons op de
Familedagen

Wakker worden met de geur van versgebakken brood? Word dan abonnee en ontvang een Inventum BM 75 broodmachine cadeau! Maak met deze **broodmachine** een brood van 600 of 750 gram (vergelijkbaar met gewicht van een heel bruin). Het bakproces verloopt volledig automatisch. Zelfs de start van het programma is met een timer in te stellen. Op deze manier heeft u de ingrediënten van uw brood in eigen hand. **E-nummer- of glutenvrij?** Geen probleem voor deze broodmachine. Naast een ruime keuze uit broodprogramma's kunt u met deze broodmachine ook **cake en jam** maken.

www.gezinsgids.nl
030 230 35 00

Dok
geschikt
voor cake en
jam!

Ontvang een
**brood-
machine**
gratis t.w.v.
€ 79,99!

INVENTUM

VEILIG & VERTROUWD

Ga naar www.gezinsgids.nl of bel 030 2303500 en meld u aan als abonnee. Bent u al abonnee? Bestel dan de broodmachine, samen met een broodboek (t.w.v. €15,-), voor maar €65,-. U ontvangt dus €30,- korting!

Identiteit voor nu

gezinsgids